

*Интервю с инж. Росен Райчев –
зам. изпълнителен директор на ИАГ*

Горската система трябва да бъде еднна пред предизвикателствата

Инж. Росен Райчев е роден на 1 май 1979 г. в София.

През 2000 г. завършва специалност „Горско стопанство“ в Лесотехническия университет, след това магистратура по лесоустройство през 2002 г. и по-късно магистратура по счетоводство и контрол във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“. През 2002 г. започва работа в ДЛ – Земен, където последователно е лесничей, старши лесничей, зам.-директор и и.д. директор. От 1 декември 2006 г. постъпва на работа в Националното управление по горите (НУГ) като главен експерт в отдел „Вътрешен контрол“, а след това е главен инспектор в Инспектората на Държавната агенция по горите (ДАГ), главен експерт в отдел „Ползване на горите и горски продукти“, началник на отдел „Недържавни гори“, директор на дирекция „Контрол по опазване на горските територии и ловно стопанство“. От декември 2023 г. е зам. изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите (ИАГ). Поводът за разговора ни е присъждането на приза „Лесовъд на годината“, с който беше удостоен от Съюза на лесовъдите в България по време на тържественото откриване на Седмицата на гората в Юндола през април.

– Инж. Райчев, защо избрахте лесовъдската професия за свой професионален път и на какво Ви научи тя?

– Защото обичам да бъда сред природата, обичам гората, която векове е давала поминък и закрила, с нейното спокойствие и множество блага, които ни предоставя и сега. Ако питате дали съм наследил професията от родителите си – не, баща ми е ветеринарен лекар, а майка ми – зооинженер.

От професията научих, че трябва да сме търпеливи и последователни, като работим максимално добре, защото компромисът в дългосрочен план не води до добри резултати.

– Как трябва да говорим с обществеността и как да представяме лесовъдската дейност?

– Първо трябва да сме отговорни към това, което изпълняваме, и да не създаваме проблеми за хората. Като лесовъди имаме този недостатък, че полагаме много усилия, работим упорито, но резултатите идват след години, което ни пречи да обясним и покажем

нагледно на хората нашата дейност, така че да я разберат и да осъзнаят ползата от нея. Обществото реагира остро на сечите, но именно те с времето спомагат гората да бъде по-здрава, по-хубава и по-устойчива. Важно е да обясняваме същността на нашата работа, защо се налага сечта и какви са последствията, ако не се извършва, и да изтъкваме постиженията, които са дело на поколения лесовъди. 40 % от добитата дървесина през изминалата година е от санитарни и принудителни сечи, което е доказателство, че трябва по-активно и превантивно да се работи за подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горите, особено в условията на наблюдаваните климатични промени. За съжаление, затрудненият пласмент възпрепятства извършването на мероприятия в необходимия обем.

– Защо се стесни пазарът на дървесина и това устойчива тенденция ли е?

– Поради цялата икономическа обстановка в Европа, напредъка в технологиите, навлизането на нови

заместващи дървесината суровини, целенасочената политика за промяна в нагласите на хората и внушението, че потребяването на продукти от дървесина вреди на природата и други. Много производства претърпяха своя разцвет и упадък и в тази връзка предизвикателството пред горския сектор е свързано с търсене на нови пазари и нови продукти, които да се произвеждат от дървесина. Една от възможностите е по-широкото промишлено потребление на дървесина като възобновяем енергиен източник, с който страната ни разполага и ни предоставя енергийна независимост. Задължени сме да намерим допълнителни потребители, защото като лесовъди знаем, че без навременно извеждане на сечи гората не е устойчива, по-податлива е на болести и вредители, намаляват част от предоставяните екосистемни ползи, ограничава се производителността и се увеличава рискът от възникване на неконтролируеми горски пожари.

Гората е национално богатство и държавата трябва да отделя средства за нея. Защото при липсата на потребление съществуващият модел вече е неустойчив.

– Какви са уроците от климатичните промени в началото на пожароопасния сезон?

– Хората трябва да осъзнаят, че всяко тяхно действие може да има необратими за природата последици. Небрежността и подценяването на ситуацията водят до бедствия. Всички трябва да спазваме противопожарните правила и когато е много топло, сухо и ветровито, не трябва да се извършват дейности, които могат да предизвикат пожар. Ако това се случи, особено важно е да бъдем отговорни – да подадем сигнал и при възможност да започнем гасачески действия.

– Напоследък много се говори за превенция на горските пожари. В каква посока трябва да се осъществява тя?

– Всеки да знае не само своите права, но и своите задължения и да ги изпълнява. Съгласно Наредба № 8 за защита на горските територии от пожари всяко лице – собственик на имот, граничещ с горска територия, задължително трябва да поддържа предпазна ивица от страната на гората, която да ограничи навлизането на пожар от имота към гората и обратно. Това важи също и за земеделските земи. В следващия програмен период на общата селскостопанска политика следва да се заложат субсидии, за да се стимулират собствениците и земеделските производители да изграждат и поддържат противопожарната инфраструктура.

През настоящата година сме изпратили писма до електроразпределителните дружества, Националната компания „Железопътна инфраструктура“, до Националното сдружение на общините, за да им напомним да изпълнят задълженията си.

– Изглежда, че тенденцията за нарастване на горските пожари обхваща цяла Европа.

– Да, това е тенденция за цяла Европа. Миналият пожароопасен сезон е най-тежкият, откакто се води тази статистика – опожарени са близо 11 млн. дка, като само за 3 седмици в Испания и Португалия са изгорели 4.5 млн. дка вследствие на 22 пожара, пламнали почти едновременно. Данните показват, че големи по-

жари възникват не само в южните райони, а вече все по-отчетливо и в северната част на Европа. По данни на Националния институт по метеорология и хидрология лятото на 2025 г. в България е най-сухото, откакто водят статистика, с валежен дефицит, достигащ до 60 – 70 % в отделни месеци. Големият пожар в Илинденци се предхождаше от много сухите юни и юли, а непосредствено преди да пламне, имаше 6 последователни дена с температури над 40 градуса. В такива ситуации хората трябва да са изключително бдителни да не предизвикат искра и при възникнало запалване веднага да известяват, защото навременната реакция ограничава щетите до минимум.

– Какво от дейността на Изпълнителната агенция по горите за миналата година бихте открили?

От началото на годината въведохме нов специализиран софтуер за електронно водене на дневника на обектите по чл. 206 от Закона за горите. Това е голяма крачка, вложихме много усилия, за да доразвием продукта, така че да не се допускат манипулации при завеждането на дървесината, отчитането на преработката и издаването на превозни билети. От страна на ИАГ всекидневно се извършват автоматични проверки, фиксират се проблеми, които се подават към регионалните дирекции, и така насочваме работата на горските инспектори, за да подобрим ефективността на контрола. Когато потребителят знае, че целият процес се следи и се докладва на контролния орган, той е много по-стриктен в своята дейност. При максимално автоматизиране на процесите се избягва човешкият фактор и се повишава ефективността на дейността.

През изминалата година бе приета методика за извършване на Национална горска инвентаризация. Националната инвентаризация е дългосрочно наблюдение, което дава обективна информация за горите и протичащите в тях процеси. Това е своеобразен пътеводител и коректив на горската система и основа за формиране на държавната политика по отношение на горите. Необходимо е обаче да се извършат промени в Закона за горите, в противен случай инвентаризацията ще обхване само горски територии, а са нужни обективни данни за всички гори, включително за горите в земеделски територии, национални паркове и други.

Миналата година регионалните дирекции по горите успешно кандидатстваха и сключиха договори по Интервенция II.Г.13 от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони (СПРЗСР 2023 – 2027) за закупуване на техника и оборудване, което значително ще подобри материално-техническата база и ще спомогне за пълноценно изпълнение на служебните задължения.

– Как приемате наградата „Лесовъд на годината“?

– Като оценка за дейността на Изпълнителната агенция по горите, не лично за мен. С колегите сме добър екип и е важно да вървим в една посока, защото само единни можем да се справяме с предизвикателствата. Това важи за цялата система.

**Разговора води Юлия СЪБЧЕВА
Снимка: Йордан ДАМЯНОВ**